

8/2015

XB-10

Měsíčník sci-fi, fantasy a hororu

ZAHRANIČNÍ POVÍDKY

Kim Stanley Robinson
Slepý geometr

ČESKÉ POVÍDKY

Miroslav Hokeš
Život, smrt a plachty
Jana Rečková
Vesmíry, domov můj

PUBLICISTIKA

Grania Davidsonová Davisová
Setkání s doktorem Nesvadbou
Jason Sanford
Co se stane s příběhy,
když čtenáři už všechno vědí?
Pavel Žďárek
Found footage filmy

Cena: 95 Kč – 4 eura

9 771804 660004

Avram Davidson
Prameny Nilu

XB1 FANS Z. S.

Co, kde, kdy, jak a proč a už vím jak...

Zapsaný spolek XB1 FANS vznikl původně jako fan club časopisu XB-1, který měl pro nedostatek financí zaniknout v červnu 2013. Rozhodl jsem se pomoci dočasně financemi do konce roku 2013. Mailové stránky se nám začaly hekticky plnit přísliby pomoci a já v euforii nad jejich množstvím začal budovat fan klub časopisu...

Čas oponou trhnul, je červen 2015, časopis si vydávám díky práci skvělé redakce jako svého nového koníčka, z dočasného pomocníka jsem se musel stát vydavatelem. Zapsaný spolek je zapsán, existuje a z původního obrovského množství lidí ochotných pomoci prací je ke dnešku...

8 zájemců o členství

.....těmto ještě jednou děkuji a omlouvám za dlouhé čekání, leč dočkají se...ti, kteří mi příslibili pomoc finanční se zřejmě upokojili tím, že časopis vychází a neozvali se mi již více. Tedy až na jeden případ, kdy jsem se z mailu tohoto skoromecenáše dozvěděl, že „.... když jsem si časopis koupil, není jeho pomoci evidentně třeba...”

Proto bylo nutno přepracovat [včetně vznikající infrastruktury] celou vizi spolku jako tlupy mnoha nadšenců, co zachrání časopis na vizi novou, tedy spolku fanoušků dobré literatury, filmu, divadla...a protože dnes je sci-fi / fantasy spíše mainstreamem, než jakýmsi literárním ghettem – pak s dovětkem sf/f/h zejména. Stránky a vše potřebné k chodu spolku jsem místo práce dobrovolníků zaplatil profesionálům, alespoň doufám.

Stojíme pořád o všechny aktivní a myslící lidi, ale zatím je nás málo. A asi to tak zůstane, je to možná škoda, ale asi to tak má být. Člen spolku obdrží za své roční „zápisné” ve výši 333,- Kč speciální čtvrtletník [od ledna 2016] jen pro fans + cokoliv, co si vymyslí a v rámci spolku bude schopen uvést do života. Nadále je v plánu roční con...notabene když se zatím můžeme sejít u mě doma v kuchyni

První číslo čtvrtletníku se objeví letos na podzim spolu s vydáním časopisu, který držíte v ruce...

Praha, 19. 6. 2015
Saša Rusevský
Předseda spolku

www.xb1fans.cz

XB1

Měsíčník sci-fi, fantasy a hororu

Šéfredaktor

Vlado Ríša

risa@casopisxb1.cz

Zástupce šéfredaktora

Jaroslav Jiran

jiran@casopisxb1.cz

Redaktor

Martin Šust

sust@casopisxb1.cz

Časopis XB 1 s.r.o.

Praha 1, Nám. Republiky 1081/7

PSČ 110 00

www.casopisxb1.cz

Tisk

tmv a. s.

Distribuce

společnosti holdingu PNS a. s.

prodejny firmy Relay

Předplatné

SEND s.r.o.

(www.send.cz/casopis/728/xb1)

Číslo vychází 5. 8. 2015

© Casopis XB1 s.r.o.

ISSN 1804-6606

MK ČR E 19853

Přetisk a jakékoli šíření povoleno

jen se souhlasem vydavatele.

Titulní strana Jim Burns

Obsah**Zahraniční SF****Avram Davidson:** Prameny Nilu 3**Kim Stanley Robinson:** Slepý geometr 16**Domácí SF****Miroslav Hokeš:** Život, smrt a plachty 33**Jana Rečková:** Vesmíry, domov můj 46**Publicistika****Jason Sanford:** Co se stane s příběhem... 63**G. Davidsonová Davisová:** Setkání s doktorem Nesvadbou 64**Fantastická věda**

S fotony v plachtách; Stavitelé větrných elektráren se učí od sov;

Noha ze zkumavky; Podivný tanec Plutových měsíců;

Souboj antarktických titánů 62

Filmfaroniáda*Filmové premiéry; Země zítřka; Insidious 3; Jurský svět;**Sedmero krkavců; Odebrat z přátel; Klapka!* 69**Vivisektor***Čtenáři čtenářům; Terra nullius;***A. G. Riddle:** Atlantský gen;**Lauren Beukesová:** Dívka, která se třpytila;**Vladimír Šlecht:** Rok Havrana;**Patrick Rothfuss:** Hudba ticha;**Lukáš Hrdlička:** Lovci snů;**Jurij Andruchovyč:** Moskoviáda;**Ryan Boudinot:** Projekt posmrtného života**Winters H. Ben:** Štěnice;

Vavřince Szeghalmiho Listy ze světa stínů;

Hra o trůny: Předehra – Potulný rytíř; *Nové knihy*

73

Čteme nebo nečteme?

Živí mě literární časopis (penze by mě neuživila, ta je jen příjemným zpestřením příjmů. Přiznávám, že ne zcela nepodstatným), takže tato otázka jest pro mne velmi podstatnou. Chodím vykládat po knihovnách a školách jak se píšou knihy, jak se dělá časopis, totéž provozuji na conech, ale ty nepočítám za relevantní. Z těchto návštěv se snažím vysledovat, jak to bude se čtenáři v budoucnosti.

Co se týče časopisů, je pravdou, že SF je značně specifická záležitost. Všechny ostatní literární časopisy, ať už „normální“ nebo odborné, vycházejí jen díky podpoře státu, který jim formou grantů umožňuje živoření. To se SF časopisů netýká. Tedy alespoň u nás.

Vraťme se ke knihám. Je pravda, že se drasticky snížily náklady. Moje první kniha vyšla v devadesátých letech v nákladu skoro třiceti tisíc. To je dnes zcela nemyslitelné. Jenže oproti tehdejšímu se drasticky zvýšil počet vydávaných knih. Nemluvě o konkurenci elektronicky vydaných textů, kdy si může vydat kdo chce co chce. To se však týká i papírově vydaných knih. Existuje totiž množství malých nakladatelství, kde si autor může zaplatit vydání své knihy.

Takže, v Česku vychází každoročně asi sedmnáct tisíc knih, z toho beletrie je více než pět tisíc titulů. Jen SF je vydáno přes sedm set knih ročně a z toho je víc jak sto SF knih českých autorů.

Kdesi jsem se doslechl zajímavé hodnocení - Je překnížkováno.

Jenže proč vychází tolik knih? Je to přece podnikání jako každé jiné a nevěřím tomu, že je v této republice tolik altruistů, kteří věnují své těžce vydělané peníze na vydání knih, které nikdo nečte.

Myslím si, že čtenářů neubývá, naše země byla a je čtenářská, a stále ještě generuje nové čtenáře. Když hovořím s učiteli a ve školách, mluví často o tom, že děti málo čtou, že mají jiné zájmy zaměřené spíše na elektroniku, ať už počítače, nebo televizi... Podle mých poznatků ze základních škol, u dětí záleží na dvou faktorech: na rodině a na učiteli českého jazyka. Bylo pro mě obrovským překvapením, jak velké jsou rozdíly na jedné škole mezi třídami stejného ročníku.

Nicméně je pravdou tvrzení, že je opravdu překnížkováno. Lidé se nedokážou zorientovat v té záplavě knih, které jsou na ně denně chrlený. To mi ostatně potvrzuje i oblíbenost našeho visektoru.

Takže odpověď je: ČTEME!

Ano, ale se zvyšujícím se tlakem na rodinu, lidi v práci atd. ubývá sil a tudíž se čte méně a jsou vyhledávány tituly spíše oddychové. Většinu knih navíc kupují ženy, což pro hlavně mužskou SF je poněkud problém... Ale čteme. Naštěstí.

Vlado Ríša

Zemřel Kája Saudek

* 13. května 1935

+ 26. června 2015

Zemřel kreslíř Kája Saudek, který od nehody v roce 2006 ležel v komatu v nemocnici. Bylo mu osmdesát let. S americkými komiksy se seznámil již v dětství a později se vypracoval na jednoho z nejuznávanějších a taky nejoriginálnějších tuzemských autorů. Mezi jeho stěžejní díla patří dvě knihy. Muriel a anděl, respektive Muriel a oranžová smrt vytvořil na přelomu šedesátých a sedmdesátých let, ale kvůli normalizaci mohla obě díla vyjít až po převratu.

Muriel a anděl byla v roce 2009 v anketě na webu Komiksárium prohlášena za nejlepší český komiks všech dob.

Jeho tvorba se uplatnila i na filmovém plátně - v roce 1966 použil jeho kresby Václav Vorlíček ve filmu Kdo chce zabít Jessii?, o čtyři roky později pak Oldřich Lipský ve snímku Čtyři vraždy stačí, drahoušku.

Z další Saudkovy komiksové tvorby vyniká Pepík Hipík, Lips Tullian nebo Arnal a dva dračí zuby, ke kterému koncem osmdesátých let psal scénář Ondřej Neff. Kája Saudek spolupracoval i na slavném televizním pořadu Okna vesmíru dokořán, v devadesátých letech potom maloval pro erotický časopis Nei Report.

Cena Locus

Ceny Locus byly uděleny podle hlasování čtenářů stejnojmenného amerického odborného časopisu. V hlavních kategoriích slavil především Joe Abercrombie, s jehož oceněnými díly se snad už brzy setkáme i u nás. Po druhé za sebou se dařilo i Ann Leckie, která své tažení za loven literárních cen zahájila minulý rok. Většinu

literárních kategorií opanovaly ženy, jak už bývá u žánrových cen v posledních letech zvykem. Některých oceněných a zejména nominovaných románů se dočkáme i v českém překladu, stejně jako vítězné antologie Darebáci sestavené hvězdným duem George R. R. Martin a Gardner Dozois, v níž se dařilo i jednotlivým povídkám. A pozadu snad nezůstane ani časopis XB-1...

SCIENCE FICTION ROMÁN

Ann Leckie: Ancillary Sword
FANTASY ROMÁN

Katherine Addisonová: The Goblin Emperor
DEBUTOVÝ ROMÁN

Mary Rickertová: The Memory Garden
KNIHA PRO MLÁDEŽ

Joe Abercrombie: Half a King
NOVELA

Nancy Kressová: Yesterday's Kin
(samostatně)
NOVELETA

Joe Abercrombie: „Tough Times All Over“
(Rogues, český Darebáci/Argo)
POVÍDKA

Amal El-Mohtarová: „The Truth About Owls“
(Kaleidoscope)
ANTOLOGIE

George R.R. Martin & Gardner Dozois sest. Rogues
(český Darebáci/Argo 2015)
SBÍRKA

Jay Lake: Last Plane to Heaven
KNIHA MIMO BELETRII

Jo Waltonová: What Makes This Book So Great
VÝTVARNÉ ALBUM

John Fleskes sest. Spectrum 21: The Best in Contemporary

Fantastic Art
UMĚLEC

John Picacio
EDITOR

Ellen Datlowová
MAGAZÍN

Tor.com
NAKLADATEL
Tor

Předplatitelé elektronické XB-1 pro zařízení Apple

Palmknihy zastavily od 1. 7. 2015 prodej časopisu. Zbývající předplatné vrátí, jen co obdrží od appstore seznam předplatitelů.

Můžete je kontaktovat přes **support@palmknihy.cz**. Zákazníci používající zařízení od Apple mohou časopis zakoupit na Publeru - vyjde je to i mnohem levněji, než přes iTunes. Adresa je <https://cs.publero.com/>

Prameny Nilu

(THE SOURCES OF THE NILE)

Bob Rosen se s Peterem Martensem – „Staroušem Petem“ – „Nezmarem Petem“ – „Švorcovým Petem“, jak je ctěná libost – poprvé a rovnou málem i naposled setkal v lobby Rutherfordových kanceláří na Lexington Avenue. Společnost sídlila v jedné z těch nablýskaných nóbl výškových budov, kde se to hemžilo nablýskanými nóbl sekretářkami, a jelikož si byl Bob zatraceně jistý, že on sám není a nikdy v životě nebude ani dost nablýskaný, ani dost nóbl, aby ho takové dívky vůbec vzaly na vědomí, dařilo se mu zůstat v klidu sedět a jen se kochat pohledem. Dokonce i časopisy na odkládacím stolku byly nóbl: *The Spectator*, *Botteghe Oscure* a *Žurnál geografické společnosti státu New York*. Bob se natáhl pro poslední z nich a začel se do „Demografické studie o Jackson Whites“.

Pokoušel se právě pobrat smysl hutných statistických dat o výskytu albinismu mezi členy toho kuriózního kmene (který vděčil svému neméně kurióznímu jménu za skutečnost, že jeho příslušníci byli potomky Indiánů Tuskarora, dezertérů z řad hessenských žoldnéřů, londýnských pouličních šlapek a také „Jacků“, jak se říkalo uprchlým či propuštěným otrokům), když pro něj přišla jedna úžasně nóbl a náramně nablýskaná sekretářka, aby ho zavedla do Tresslingovy kanceláře. Bob odložil časopis na stolek svrchní stranou dolů a vyrazil za dívkou. Zároveň s ním se zvedl i jediný další člověk, který v lobby čekal, takový stařík s portfoliem, a když se míjeli, Bob si všiml, že stařík má v jednom oku krvavou skvrnu. Vůbec měl kromobyčejné oči: byly zažloutlé a protkané sítí červených žilek, a v koutku jednoho z nich svítila jasně rudá kaňka. Rosena se při tom pohledu na okamžik zmocnila tíseň, ale neměl čas nad tím víc přemýšlet.

„Napsal jste to náramně,“ ubezpečil ho Joe Tressling na uvítanou. Pochvala patřila povídce, která Bobovi – prostřednictvím jeho agenta – zajistila tenhle pohovor. Povídka vyhrála první cenu v soutěži a Rosenův agent si pomyslel, že Tressling... že kdyby Tressling... že Tressling by snad...

„Vydat to samozřejmě nemůžeme, vzhledem k tématu,“ zmařil Tressling hned další větou podobné naděje.

„Proč? Co je na občanské válce – na tématu občanské války – špatného?“ zeptal se Rosen.

Tressling se pousmál. „Co se týče prodeje Farmářského sýra tetičky Carrie,“ poukázal, „občanskou válku vyhrál Jih. A přinejmenším nepřísluší nám, abychom *Jižanům* říkali něco jiného. Mohlo by je to popudit. A na Severu je to zase všem putna. Ale něco nám napište. Pro *Hodinku tetičky Carrie* hledáme neotřelé náměty v jednom kuse.“

„Například co?“ zajímal se Bob Rosen.

„Naše velectené americké sýrožroutské publikum by potěšilo pěkné melodrama o vyřešených neshodách ze života současných mladých amerických párů s ročními příjmy nad deset tisíc dolarů. Ale pozor – nesmí se tam objevit nic obscenního, kontroverzního, extravagantního ani staromódního.“

Rosen byl rád, že dostal šanci sejít se s Josephem Tresslingem, který měl ve společnosti J. Oscara Rutherforda na starost scénáře pro pořad *Hodinka tetičky Carrie*. Proslýchalo se, že tenhle rok

povídkám nadobro odzvoní, časopisy umíraly jako mouchy v parném létě a každý rozumný člověk, který se chtěl dál živit psaním (říkal si Bob), se potřeboval dostat do televize. Bob nicméně nečekal, že se mu ten přestup opravdu podaří, a okolnost, že nezná žádné současné Američany – ať už mladé, staré, zadané nebo nezadané – s ročními příjmy nad deset tisíc dolarů, jako by napovídala, že si na takové peníze v životě nepřijde ani on.

„A nic avantgardního,“ dodal Tressling.

Mladá sekretářka se vrátila a oblažila je skvostně nablýskaným úsměvem. Tressling vstal, a tak vstal i Bob. „V lobby ještě čeká pan Martens,“ připomněla sekretářka potichu.

„No, jak to vypadá, dnes už ho bohužel nepřijmu,“ zhodnotil to Joe Tressling. „Tady pan Rosen byl natolik okouzlující, že jsem se nechal připravit o všechnen čas, a pak taky... On je to báječný starý brach,“ usmál se Tressling na Boba a potřásl mu pravicí. „Víte, jeden z těch opravdu ostřílených harcovníků v reklamní branži. Řekl byste, že to on napsal slogany na Zklidňující sirup Madam Winslowové? A k tomu vypráví fantastické báchorky. Velká škoda, že nemám čas si ho poslechnout. Doufám, že vás tu brzy znovu uvidím, Rosene,“ ujišťoval se, zatímco Bobovi dál třásl rukou a odváděl ho ke dveřím, „a že nám přinesete pěknou novou povídku. Takovou, že ji od vás bez váhání koupíme. Pamatujte, žádná kostýmní dramata, žádné cizokrajné prostředí, nic extravagantního, staromódního, žádnou avantgardu a především – nic obscenního nebo kontroverzního. Vy přece neskončíte jako jeden z těch věčně hladových pisálků, co říkáte?“

Než se Rosen nadechl k odpovědi, poznal Tresslingovi na očích, že už pro něj přestal existovat, a předsevzal si, že i kdyby měl duši vypustit, začne neprodleně pracovat na extravagantním, kontroverzním kostýmním dramatu z cizokrajného prostředí, plném obscenností atd. atp.

Cestou k výtahům špatně zahnul, a když se vracel, stanul tváří v tvář proti staříkovi s portfoliem. „Demografická studie o Jackson Whites?“ pronesl stařík s neskrývaným pobavením. „Co je vám do té všivácký holoty? Nenakupují, nic neprodávají, nediktují módní trendy, ani je nesledují. Jenom kradou, smilní a produkují žádná celá čtyři desítky hydrocefalického albaína z každého sta potomků. Přibližně.“

Když přijel výtah, nastoupili do něj společně. Stařík na Boba upřeně zíral; jeho žltorudé oko připomínalo oplodněné vajíčko. „Teda, ne že bych jim to zazlival,“ pokračoval. „Kdybych já měl za mák rozumu, nehledal bych obživu v reklamě, ale narodil bych se jako jeden z těchhle Jackson Whites. Moh byste mě aspoň pozvat na skleničku,“ navrhl bez přechodu. „Když už to na vás ten Tlučhuba Tressling tak pěkně svedl, že mě dneska nepřijme, parchant jeden prolhaná. Pro boha živýho!“ rozdurdil se stařík. „To, co s sebou tahám v tomhle hubeném odřeném portfoliu – panenka skákavá, to má pro ty chlápky na Madisonu, Lexingtonu a na Park Avenue cenu zlata – kdyby jenom...“

„Když dovolíte, zvu vás na skleničku,“ povzdychl si odevzdaně Rosen. V ulicích bylo vedro k zalknutí, a tak doufal, že v baru bude chlázek.

„Panáka Bushmills,“ poručil si starouš Peter Martens.

V baru byl chládek. Bob přestal poslouchat brebentění svého hosta o tom, co že to má v tom svém hubeném odřeném portfoliu (všechno se to točilo kolem jakéhosi nápadu, jak se známým předstihem předvídat, kudy se budou ubírat módní trendy), a začal mluvit o vlastních trampotách. Stařík, který měl nadmíru bohaté zkušenosti s tím, že ho nikdo neposlouchá, nakonec zmlkl a začal si všimát, co říká Bob.

„To bylo tenkrát, jak všichni doslova hltali Heyerdahlovo *Aku-aku*,“ líčil Bob. „Takže jsem čekal, že moje knížka půjde taky na dračku, psal jsem o Rapa Nui, víte, o tom Velikonočním ostrově, a o peruánských otrokářích a vyšperkoval jsem to odkazy ke starým mýtům a podobnými serepetičkami.“

„A?“

„A nic. Jediný nakladatel, který vůbec projevil nějaký zájem, *ten jeden člověk*, abych to upřesnil, mi řekl, že se mu líbí, jak píšu, ale tohle že už by se neprodávalo. Doporučil mi, ať si důkladně prolistuju paperbacky v trafikách. ‚Dobře si je prohlédni, a pak jdi a jednej také tak,‘ přikázal mi. Tak jsem ho poslechl. Umíte si ty romány představit. Na sudých stránkách z hlavní hrdinky strhávají spodní prádlo a ona u toho křičí: *‘Ách ano, ano! Úch! Ted! Ááá!’*“

Bob si nebyl vědom, že by dával číšníkovi znamení, ale co chvíli se odněkud vynořila ruka, aby jim dolila skleničky. „A to ona křičí, *‘potěšeně – anebo, vášnivě’*?“

„Potěšeně i vášnivě. O co vám jde? Chcete vědět, jestli není frigidní?“

Martens uznal, že to by byla absurdní představa. „Víš ty co, Harolde,“ mudrovala u sousedního stolku tudnomyslně macatá blondýna, „ještě štěstí, že mi milej pámbu nenadělil vlastní děti. Zkazila bych si s nima život právě tak, jako jsem si ho zkazila s těma nevlastními. Jsou to nezvedení fakani.“ Martens se zeptal, co se odehrává na lichých dětech.

„Totiž – *‘stránkách’*,“ opravil se po chvílce uvažování.

Bobu Rosenovi znečitlivěla pravá půlka obličeje. Levá ho naopak začínala brnět. Přestal si na chvíli broukat lechtivou písničku a odpověděl. „V tomhle ohledu je to pokaždé stejné. Na lichých stránkách hrdina buďto majzne padoucha po kebuli pažbou pistole, nebo ho skope do kuličky a pak ho praští, anebo ho ztrestá ještě nějak jinak – je přitom svlečený do půli těla, respektive o tom, co se stalo s kalhotami, nemáte jako spisovatel dovoleno říct nic, ačkoli to je pro další vývoj děje o dost zásadnější: musíme předpokládat, že kalhoty se rozpustí nebo co, zatímco hrdina bez košile sklání své svalnaté, leč utlé boky nad nějakou bezduchou kráskou – není to ovšem hlavní hrdinka, protože tohle nejsou její stránky, ale zkrátka nějaká jiná ženština –, do jejíhož klína se noří, aby v něm četl sladká a nepoznaná tajemství...“ Bob Rosen se na okamžik ztrápeně odmlčel.

„To přece nemohlo nezafungovat?“ namítl stařík chraplavým hlasem. „To ti povím, chlapče, sám jsem to zažil, jak se v tomhle měnil společenskej vkus, od *‘Děvčete z Limberlostských blat’* (což byla tak nevinná četba, že to mohly číst i jeptišky) ke knížkám, u jakejch by se museli červenat i přistavní dělníci: takže mě vážně zajímá, jak by to, cos mi tu právě vyličil, mohlo nezafungovat?“

Mladší muž pokrčil rameny. „Do módy se vrátily jeptišky. Roztrhl se s nimi pytel – vznikaly filmy o jeptiškách, knížky o jeptiškách, v televizi byly jeptišky, dokonce i ve westernech...“

A nakladatel mi prostě oznámil, že se změnil trend a jestli bych mu nenapsal o životě svaté Terezy.“

„Fíha.“

„Načež jsem strávil tři měsíce horečnatým sepisováním života svaté Terezy, a když jsem to měl po kupě, ukázalo se, že jsem psal o nesprávné Tereze. Ten omezenec ani nevěděl, že svatých Terez je víc, a mě nikdy nenapadlo se ho zeptat, jestli myslí španělskou svatou Terezu nebo francouzskou – Terezii z Ávily anebo Terezičku z Lisieux.“

„Hrom aby do všech svatejch! Poslouchej, že ty nevíš, jak si připíjeli starý Irčani? Na paměť Tridentského koncilu, jenž káže púst zdrženlivosti od masa, avšak nikoli od pití!“

A tak Bob mávl na barmana. „Ale stejně jsem nechápal, že když se může prodávat jedna Tereza, proč by se ta druhá nemohla. Zkusil jsem to u jiného nakladatele, ale od toho už jsem uslyšel jen tolik, že se zase změnil trend a jestli bych mu nenapsal příběh, který by pojednával o kriminalitě mládeže. Po tomhle jsem si radši sehnal normální práci a nějakou dobu jsem prodával zmrzlinu v podloubí a všichni známi za mnou chodili, aby mi promluvili do duše: *‘BOBE! Ty?! Se svým talentem?! Jak jen jsi MOHL?!’*“

Otlá blondýna odložila brčálově zelený koktejl a nevěřičně pohlédla na svého společníka. „Co tím chceš říct, že mě maj rádi?! Kdyby mě měli rádi, tak se nebudou stěhovat do Connecticutu! Člověk se nestěhuje do Connecticutu, když má někoho rád,“ poukázala výstižně.

Starouš Martens si odkašlal. „Já bych ti navrhol, abys všechny ty tři nebo čtyři záhadně nepublikovatelný příběhy spojil do jednoho. Hlavní hrdina se na peruánský otrokářský loď přeplaví na Velikonoční ostrov, jehož obyvatelé skope do kuličky v případě, že je to chlap, nebo jim nabídne svůj sladký klín, v případě, že je to ženská; pak se mu ale zjeví vobě dvě svatý Terezy a vyličí mu svoje životy – v důsledku čehož se hrdina rozhodne, že se stane lepším člověkem, a přijme práci jako prodáváč zmrzliny v podloubí, aby mohl pomáhat mladistvým delikventům, kteří se tam pravidelně scházejí.“

Bob jenom zabručel. „Při mém štěstí bych to dokončil zrovna ve chvíli, kdy by se znovu měnil trend, a nakladatel by po mně chtěl, abych mu sestavil kapesní Zlatý výběr ze školních čítanek od MacGuffey Readers, případně abych mu sepsal paměti Konstantina Porfyrogenneta. Obrazně řečeno bych nejdřív mrznul někde v Himálajích jako pes, a až bych slezl dolů s rukopisem v zubech, zjistil bych, že všichni přední newyorští nakladatelé a kritici si mezitím nasadili šnorchly a ploutve a harpunují ryby na dně Rudého moře... Jenom si pořád nejsem jistý, do jaké míry se vkus čtenářů mění sám od sebe, a jak velkou roli v tom hrají právě tihle nakladatelé a kritici...“

Bob sice věděl, že v baru je chladno, ale stejně měl najednou dojem, jako by se vzduch před ním začal tetelit, a on se skrz to tetelení díval, jak se Peter Martens zdvihá ze židle a jak se k němu naklání, jako by do něj náhle vjel život, a prastarý, zbrzděný obličej mu prozářila dychtivost. „A chtěl bys mít jistotu?“ zeptal se ho starouš Martens. „Chtěl bys vědět, *‘doo-pravdy’* vědět, jak to je?“

„Co? Jak?“ Bob se polekaně zarazil. Staříkovo oko už bylo téměř úplně zalité krví.

„To máš tak,“ pokračoval Martens, „já ti to můžu říct. Já bych ti mohl říct, *‘co a jak’*. Na celém světě jenom já a nikdo jiný. A nejde jenom o knížky, ale o všechno. To máš tak...“

Vtom se zdvihl podivný šum, jako když v dálce zachrastí vítr v suché trávě, a Rosen zvedl hlavu a uviděl, že u jejich stolku stojí nějaký muž a šeplavě se chichotá. Neznámý byl oděný ve světle hnědém obleku, měl světle hnědou pleť, byl velice vysoký a hubený, měl malinkou hlavičku a trochu se hrbil. Připomínal kudlanku. Nad širokým namodralým horním rtem mu rašil tenký knírek ve tvaru obráceného V.

„Už zase blouzníš, Martensi?“ otázal se muž a nepřestával se smát tím svým drásavým, šepotavým smíchem. „Nerozeznáš sny falešné, jež unikají branou ze slonové kosti, od snů pravých, jež unikají branou z průhledné rohoviny?“

„Táhni k čertu, Shadwelle,“ zabručel Martens.

Shadwell natočil mrňavou hlavičku k Rosenovi a zazubil se. „Vykládal vám, jak dělal na té reklamě na Zklidňující sirup Madam Winslowové? Věčná škoda, že Harrisonova farmaceutika ten kšeft pohřbila! Říkal vám, že dělal i na té slavné reklamě pro Sapolio? Nebo že ten slogan na čističe koberců Stanley Steemer je taky jeho práce?“ („Vypadni, Shadwelle!“ odbyl příchodzího Martens, položil si lokty na stůl a znovu se otočil k Bobu Rosenovi.) „Anebo prostě jen tak žvanil jako námezdní dělníci na Zambezi, co vás zapřísahají, že znají místo, kam chodí umírat sloni? – Há-dej, kde-se mó-da ro-dí, u-ho-dneš-to hra-vě,“ zadeklamoval. „Na-dně flaš-ky – ne-bo v-starý Mar-ten-so-vě hla-vě?“

Martensova hlava, řídce pokrytá žlutavě bílými vlasy, s sebou škubla směrem k posměváčkovi. „Tohle, chlapče,“ prozradil Bobovi, „to je T. Pettys Shadwell, nejbídnější mizera pod sluncem. Rozjel takovej pofidérní byznys – z vlastní kapsy, protože jemu by na úvěr nikdo neprodal ani čepici – s průzkumem trhu. Ačkoli nevím, kterej podnikavec by si ho ještě najal, po tom, co ze mě stará Polly Adlerová divže duši nevymlátíla. – Varuju tě, Shadwelle,“ obrátil se na kundlankáče, „klid se vodsad. Já už tě mám plný zuby. Ze mě už žádný informace nevymámíš.“ Martens pak ještě chvíli barvitě vypočítával, čeho všeho by se od něj T. Pettys Shadwell nedočkal v případě, že by chcípal žízni, a nakonec si založil ruce na prsou a významně se odmlčel.

Nejbídnější mizera pod sluncem se zaculil, zajel na kost hubenou rukou do kapsy a vytáhl z ní trhací bloček s bílými kartičkami z tvrdého papíru. Jednu z nich podél perforované hrany odtrhl a podal ji Bobovi. „Moje navštívenka, vážený. Je sice pravda, že zatím nemám velký záběr, ale tohle se bude pořád rozrůstat. A neberte tady pana Martense moc vážně. A nekupte mu toho pití moc. Nemá už tak dobré zdraví jako dřív – a že to nikdy žádná sláva nebyla.“ Shadwell se naposledy zasmál, jako když vítr zaharaší v suché kukuřici, a šel si po svých.

Martens si povzdychl a slízl z tající kostky ledu posledních pár lesklých kapek bushmills. „Pořád žiju ve smrtelný ouzkosti, že se mi jednoho dne poštěstí mít dost peněz, abych si koupil všechen chlast, po kterým zatoužím, a že až se z toho probudím, tak zjistím, že jsem to svoje strážení tajemství vyklopil zrovna tomudle baziliškovi, co se právě odporoučel. Chápeš to, chlapče, že si někdo nechá natisknout vizitky a pak je škube jako lístky vod šatny? A ještě si libuje, že se mu taklenc nepoztrácej ani nezmačkaj. Takovej vochcápek nemá právo na existenci, podle přírodních ani podle společenských zákonů.“

V chladném vzduchu a bzukotu barové místnosti se Bob pokoušel zachytit určitou myšlenku, která před ním koketně ustupovala do zapadlých zákoutí jeho mysli. Nebýt toho, cítil, že se

mu ještě nikdy neuvažovalo jasněji. Ale z nějakého důvodu ztratil nit, přistihl se, jak si pro sebe vypráví žertovnou anekdotu ve francouzštině a – přestože na střední ve francouzštině nikdy nevynikal – jak se rozplývá nad čistotou svého přízvuku a dokonce se směje pointě.

„Na černý neglizé se vyprdni,“ rozhorlila se tlustá blondýna. „Chceš si udržet manžela v posteli?“ řekla jsem jí, „tak mě poslechni...“

Myšlenka, která se prve odmítala nechat polapit, najednou sama přiskotačila a hupsla Bobovi rovnou do klína. „Zjistíte, že jste vyklopil tajemství?“ zopakoval po staříkovi pochybovačně Bob. „Jaké tajemství že jste vyklopil? Myslím – Shadwellovi.“

„Nejbídnějšímu mizerovi pod sluncem,“ dokončil starouš Martens automaticky. Pak se mu do věkovité tváře vloudil ten nejpodivnější výraz: radostný, pyšný, zchytralý a bázlivý zároveň...

„Chtěl bys vědět, kde jsou prameny Nilu?“ zeptal se. „Řekni, chtěl?“

„Tak ho *nech*, ať si vyjede třeba do Maine,“ řekla jsem jí. „Ať si tam celej boží den maluje skály,“ jsem jí řekla. „Jenom ho pro boha živýho za žádnou cenu nepouštěj na Fire Island.“ Přesně tak jsem jí to řekla. A jestli jsem neměla pravdu, Harold? – otravovala macatá blondýna.

Bob si uvědomil, že Pete Martens něco šeptá. Podle toho, jak se tvářil, to muselo být důležité, a tak se Bob ve všeobecném halasu snažil rozeznat jednotlivá slova a přitom si s opileckou rozšafností kdovíproč pomyslel, že by to přece měl někdo zaznamenávat těsnopisem nebo jak... chceš vědět, *doopravdy* vědět, kde se rodí tydle změny obecného vkusu a jak a taky jak často? Ale kdeže; copak mně se něco donese? Roky jsem pro ně byla Clara-ta-hrozná-macecha, a teď je ze mě Clara-ta-hrozná-tchýně. Najdou se v každý generaci takoví jako oni? Určitě... se to už roky ví... už celý roky se to ví... jenže *kdo?* – a *kde?* – takoví hledači a pátrači, jako byl Livingstone a jemu podobní, kteří hledali a pátrali... pátrali a hledali, překonávali útrapy, protože doufali, že objeví prameny Nilu...

Kdosi ze sebe vyrazil táhlé, srdceryvné zaštkání. Musela to být Clara. A pak se v hlavě Boba Rosena dlouho neozývalo nic jiného než bzukot, halas a hučení, zatímco starouš Martens seděl líně rozvalený na židli a uštěpačně si ho prohlížel krvavým okem, přes které se mu pomalu, pomaloučku zatahovalo víčko: a starouš Martens už nikdy nikomu neřekl ani slovíčko.

Bob se probral s příšernou kocovinou, která jen zvolna ustupovala pod nápojem všech zaručených léčebných prostředků (anebo možná navzdory jim), na jaké si jeho rozbolavělý mozek dokázal vzpomenout: zkusil to s černou kávou, silným čajem, čokoládovým mlékem a nakonec i s blivajzem ze syrového vejce, mleté červené papriky a worcestrové omáčky. Alespoň se mu žaludek nezvedá naprázdno, rozhodl se po nějaké chvíli výsledky s uměřenou vděčností. A taky štěstí, že má doma všechno potřebné, takže nemusí vytáhnout paty z domu. Bydlel v čtvrti s dobrou občanskou vybaveností a žil v samém srdci toho včelínu, v bloku domů, kde tradiční bagely s uzeným lososem zvolna vyklízely pole jednak vepřovým střívkům a žaludkům a jednak obchůdkům s hispánskými a kreolskými specialitami; mezi kolonami autobusů a dodávek tu věčně pobíhaly hordy všiskajících děcek a povrch ulic bez ustání masakrovaly sbiječky.

Bobovi proto chvíli trvalo, než pochopil, že rámus, který

slýší, není tlumená ozvěna vrtáků, ale bušení na dveře. Nejistě k nim dovrávorál a otevřel. Nebyl by ani trochu překvapený, kdyby na prahu uviděl přešlapovat havrana, ale stál před ním vysoký, poněkud nahrbený muž s maličkou hlavou a s rukama složenýma na hrudi tak, že připomínal kudlanku.

Bob několikrát chabě a bezvýsledně zapátral v paměti a nakonec se mu z hrdla zkusmo vydralo: „Shadbum?“

„Shadwell,“ opravil ho vlídně příchozí. „T. Pettys Shadwell... Řekl bych, že se asi necítíte moc dobře, pane Rosene...“

Bob se zachytil dveřní zárubně a slabě zasténal. Shadwellovy kudlančí pařátky se rozvinuly a odhalily – ale ne, nedržel v nich žádný úlovek, žádného napůl ožvýkaného pidimužička –, svíral v nich jenom papírovou tašku a hned ji také před Bobem otevřel.

„... a tak jsem si dovolil přinést vám trochu horkého kuřecího vývaru.“

Polévka byla blahodárně teplá, silná, a k tomu i dobře chutnala. Bob ji polykal plnými doušky a mezi hlty nakrápělým hlasem děkoval. „Ale to je maličkost, to vůbec nestojí za řeč,“ mávl Shadwell rukou. „Jsem rád, že vám to přišlo vhod.“ Nastalo ticho, přerušované jen tichým srkáním. „Ale je ho škoda, starouše Martense. I když už měl svůj věk. Ale i tak – a pro vás to musel být hrozný šok. Prý ho trefilo. Poslyšte, snad vás kvůli tomu policajti nepopotahovali?“

Z horkého vývaru jako by se do Boba přelila trocha síly. „Vůbec ne, byli vážně moc milí,“ odpověděl. „Velitel stanice mi říkal ‚synku‘. A přivezli mě zpátky domů.“

„Hmm.“ Shadwell vypadal, že o něčem přemýšlí. „Rodinu žádnou neměl. To vím jistě.“

„Aha.“

„Ale – i kdyby po něm zůstalo pár dolarů... spíš ani ne, ale – i kdyby ano, tak je asi někomu odkázal, možná i nějaké nadaci. To nic. To nás nemusí zajímat. Určitě se ale nenamáhal s tím, aby někomu odkazoval svoje papíry... skicáře s návrhy starých sloganů a tak podobně. Taky by to nikomu na nic nebylo. Vyhodili by to nebo spálili. Ale mně by se to hodilo. Přece jen, celý život dělám do reklamy, věřil byste? Fakt. Už jako kluk jsem roznášel letáky, nekecám.“

Bob si zkusil představit, jak T. Pettys Shadwell vypadal jako kluk, nepovedlo se mu to, a tak si nabral další lžici polévky. „Je moc dobrá,“ zahučel. „Ta polívka. Děkuju. Že jste se obtěžoval.“

Shadwell ho znovu vehementně ujistil, že to nestojí za zmínku. Pak se zasmál. „Starouš Pete s sebou v tom portfoliu všude tahal hrstku svých nejlepších nápadů,“ prozradil. „Ale jistá část těch materiálů se ve skutečnosti týkala jednoho našeho společného podniku, který jsme se kdysi pokoušeli rozběhnout. Nic z toho nakonec nebylo, ale ten mezulán to nikdy doopravdy nepustil z hlavy a pořád ho to zvedalo ze židle – jsem přesvědčený, že by vás to mohlo zajímat. Co kdybych vám to ukázal?“

Bobovi bylo pořád ještě hodně zle, ale už se mu aspoň nechtělo umřít. „Klidně,“ souhlasil. Shadwell se rozhlédl po pokoji a pak se vyčkávavě zahleděl na Boba. Uběhla celá minuta, než se zeptal: „Kde to je?“ – „Kde je *co?*“ – „To portfolio přece. Starouše Martense.“

Oba muži na sebe zírali. Do toho zazvonil telefon. Bob sebou škubl a se záupněm zvedl sluchátko. Volala Noreen, děvče s divadelními a literárními ambicemi, s nímž Bob udržoval neveřejný, striktně dvoupolohový milostný poměr, přičemž do polohy vypnuto se jejich vztah pokaždé přepínal ve chvíli, kdy se

v Noreenině bytě začala v Bobově přítomnosti vyskytovat i její matka (s pletením, středostavovskou morálkou a všemi ostatními proprietami), rozhodnutá Boba ulovit.

„Mám děsnou kocovinu,“ odpověděl Bob na Noreeninu první (otukávací a čistě konverzačně formulovanou) otázku. „A je tady binec.“

„Vidíš, co se stane, když tě na minutku spustím z očí?“ prohlásila Noreen vítězoslavně. „Ale máš štěstí. Dneska mě nečekají žádné pracovní ani společenské povinnosti, takže jsem za chvíli u tebe.“

„Víš, že je to bláznivost,“ okomentoval to diplomaticky Bob, zavěsil a otočil se k Shadwellovi, který tam seděl a okusoval si nehty na těch svých nenechavých kudlančích pazourách. „Takže díky za tu polívku,“ pronesl Bob s jistou definitivou v hlase.

„A co to portfolio?“ – „Já ho nemám.“ – „Když jsem vás dva potkal v tom baru, bylo tam, Martens ho měl opřené o židli.“ – „No, tak tam možná pořád je. Nebo zůstalo v nemocnici. Nebo ho mají policajti. Ale...“ – „Není. Nezůstalo. Nemají.“ – „Ale já ho taky nemám. Vážně, pane Shadwelle, díky za tu polívku, ale já fakt nevím, kde to pitomý...“

Shadwell si promnul tenký, ostrý knírek, který byl jako trojúhelníková značka namířená na jeho tenký, ostrý nos. Vstal. „Tak to je pěkná mrzutost. Ty papíry, co se týkají našeho společného byznysu – vážně, na ty mám stejné právo jako... Ale koukejte. Třeba vám o tom Pete něco vykládal. Vždycky o tom mluvil, když měl upito, a obyčejně o tom každému na setkání meldoval i za střizliva. Měl pro to takový zvláštní výraz: prameny Nilu – co? No tak?“ Shadwellovi neušlo, že ta dvě slova se bok po boku prodrala mlhou v Bobově hlavě a zažehla tam slabé světélko poznání. Jedním skokem byl u něho a dlouhými prsty mu sevřel rameno.

„Vy víte, o čem mluvím. Koukněte. Vy – vy jste spisovatel. Nápady toho staříka vám k ničemu nebudou. Ale já – já dělám do reklamy. Já už budu vědět, jak s nimi naložit. Za obsah toho portfolio – na které, jak už jsem vysvětlil, mám naprosté právo – vám dám – rovných – tisíc – dolarů. A víte co? Když mě necháte, abych si ho aspoň prolistoval, tak vám dám – rovných – sto – dolarů.“

Když Bob uslyšel, jaké cifry tu létají vzduchem, a připomněl si, že poslední šek vypsáný na jeho jméno činil 17,72 dolarů (za práva na překlad jedné detektivky do dialektu monégasque), protočily se mu panenky a vybičoval všechny síly, aby si vybalil, kde to zpropadené portfolio skončilo. Ale marně.

Shadwellův suchý, šepotavý hlas nabral prosebný tón. „Já vám milerád zaplatím i za to, když budete ochotný se mnou probrat, o čem s vámi ten mezu... ten starý dobrák hovořil. Tu máte...“ Shadwell sáhl do kapsy. Bob zaváhal. Pak se upamatoval, že Noreen už je na cestě k němu, že se za ním kodrcá přes celé město a nádavkem ke svým svůdným vnaďům s sebou, jak má ve zvyku, nepochybně veze rozmanité exotické lahůdky, jimiž se tak ráda rozmazuje, aby se odškodnila za dětství strávené na periferii nad talíři telecích nožiček a zeleného hrášku: šašlikové špízy, rahat, baklavu, provolone, vína z horkého jihu a další skvostné doklady někdejší slávy staré Hellady a velikosti dávného Říma.

Ta představa v něm probudila k životu rozličné chutě a žádosti, a tak se snadno obrnil proti Shadwellovým (beztak určité amorálním, a každopádně špatně načasovaným) návrhům.

„Teď ne,“ odmítl návnadu a pak se vykašlal na bonton a ještě

dodal: „Čekám dámskou návštěvu. Nechte to plavat. Někdy jindy.“

V Shadwellově mrňavém obličejku se mihlo rozčarování a nelibost, jež ale vzápětí vystřídal mimořádně slizký lascivní úsměšek. „No ovšem, to se rozumí,“ přizvukoval, „někdy jindy, to se ví. Moje vizitka...“ Vytáhl trhací bloček. „Už jste mi jednu dal,“ zarazil ho Bob. „Nashledanou.“

Jen co kudlankáč odešel, Bob se chvatně zbavil páchnoucího oblečení, v němž se předešlého dne nejdřív zpotil jako kůň a potom opil do bezvědomí; rychle se osprchoval, pročísl si špinavě hnědé vlasy, oholil narůžovělé strniště, jehož protivné zabarvení samo stačilo, aby se vzdal myšlenek na pěstění plnovous, natřel se, pomazal a nastříkal všelijakými přípravky, o jejichž mnoha prospěšných vlastnostech, jakož i naprosté nezbytnosti, chceli být dobře přijat v slušné společnosti, ho (tisícero způsobů, od delikátních až po naprosto neomalené) přesvědčili úspěšnější kolegové z branže T. Pettyse Shadwella, a pak se oblékl a s neskryvanou dychtivostí vyčkával příchodu své neřestné Noreen.

Noreen přišla, políbila ho a pustila se do přípravy pokrmů: zhostila se tak odvěkých povinností ženy, jejichž sebemenší náznak zanedbávání je neklamnou a neodvratnou známkou úpadku a počátku konce každé civilizace. Potom přečetla všechno, co Bob napsal od chvíle, kdy se miliskovali naposled, a musela na tom najít nějakou tu chybičku.

„Začátek máš zbytečně roztahaný a popisný,“ prohlásila s jistotou člověka, který v životě neprodal jediný rukopis. „Musíš postavám vdechnout život – hned první větou.“

„Nu, abych tedy začal: Vodral byl nebožtík,“ ucedil kysele Bob.

„Cože?“ zamumlala nepřítomně Noreen, aby zakryla, že ho neposlouchá. Nedívala se na svého milence – oči jí utkvěly na něčem úplně jiném a rozzářily se jako hvězdy. „Co to tady je?“ ukázala. „To máš tolik peněz, že je tu můžeš nechat takhle povalovat? Neříkals mi náhodou, že seš švorc?“ Bob sledoval špičku jejího růžového prstíku až ke dvěma nažehleným, pečlivě podélně přeloženým dvacetidolarovým bankovkám položeným na stolku u dveří.

„Shadwell!“ vyhrkl bez rozmyšlení. A v odpověď na Noreenino tázavě zvednuté obočí (které by vypadalo mnohem lépe, kdyby nebylo vytrhané, což ale patřilo do kategorie zbožných přání) dodal: „Jeden takovej špína chlap – šmejda a neomalenec –, co mi přišel dělat ubohý návrhy.“

„A kterej mimo jiný,“ přešla Noreen rovnou k jádru věci, „je taky prachatej.“ Bob se v duchu rozhodl, že pokud to bude v jeho silách, tak ti dva se spolu v životě neseznámí. „Každopádně,“ pokračovala Noreen, odkládajíc Bobův rukopis stranou, „mě teď musíš vzít někam ven.“ Bob chabě namítl, že přece vaří a co bude se vším tím jídlem, ale Noreen jednoduše vypnula hořák, bez otálení šoupla hrnce do mrazáku a naznačila, že je připravená vyrazit. Bob měl v záloze ještě další námitky, proč by neměli hned odjízdit, ale nebylo by od něj taktické je zmiňovat, protože Noreen měla svoji vlastní koncepci morálky a podle ní bylo každé vzplanutí vášně, k němuž mezi nimi došlo, uzavřenou kapitolou, a jakmile bylo po všem, nedaly se z toho vyvozovat žádné další přísliby.

A tak to Bob vzdal a posílený vědomím, že Shadwellových čtyřicet babek jim nevydrží navěky a že žádný večer není tak dlouhý, aby nakonec neskončili zpátky v jeho kvartýru, vypro-

vodil Noreen ze dveří.

I stalo se, jak předvídal. Když od něj Noreen na druhý den pozdě dopoledne odjížděla, zanechala ho ve výtečné náladě, ale bez jediné viny. Zrovna zvažoval, jakou má šanci vyrazit nějakou zálohu ze Stuarta Emmanuela, svého agenta – energického mužička, jehož oči za dvojitými skly brýlí vypadaly jako velké černé knoflíky –, když zazvonil telefon. Ať už to bylo znamení, že telepatie funguje, nebo ne, volal mu Stuart osobně a zval ho na oběd.

„Rád slyším, že někteří tvoji klienti vydělávají,“ podotkl na nejvyšší nevychované Bob.

„Ale kdeže, já to platit nemůžu,“ vyvedl ho Stuart z omylu, „to jde na účet J. Oscara Rutherforda. Zve nás jeden z jeho předních lidí – ne, nemyslím Joe Tresslinga, ano, vím, že jste se předevčírem viděli, ano, vím, že z toho nic nebylo, tohle je někdo úplně jiný. Phillips Anhalt. Potřebuju, abys přišel.“

Bob se nedal dlouho přemlouvat, aby nechal nedovařený gáblík z předešlého dne v mrazáku, a vyrazil na setkání se Stuartem a s Phillipsem Anhaltem, o jehož existenci doposud nikdy neslyšel. Nejdřív se všichni sešli na skleničku v baru, jehož název Bobovi zprvu také nic neřikal, ale hned jak vešel, uvědomil si, že je to tentýž podnik, ve kterém byl před dvěma dny, a značně znervózňel – dílem i proto, že jeho mozek nekompromisně vytěsnil valnou většinu všeho, k čemu toho večera došlo, zato barman, jak bylo na první pohled patrné, si to pamatoval do mrtě. Podezíravě si trojici přichozích prohlédl, ale co viděl, ho zřejmě přesvědčilo, že jejich návštěva stojí za určité riziko, protože se zdržel veškerých poznámek.

Anhalt byl prostřední postavy, měl modrošedé vlasy ostříhané na ježka a trochu bezradný, ale vcelku dobromyslný výraz ve tváři. „Ta vaše povídka se mi moc líbila,“ pokynul na úvod Bobovi – čímž jedním rázem vytrhl z letargie toho nevděčného spratka, který ůřadoval v Kanceláři Bobova spisovatelského sebevědomí. No jistě (ječel spratek), já přece vím naprosto přesně, kterou povídku máš na mysli, vždyť jsem za celý svůj život napsal jenom tu jednu, takže ‚ta vaše povídka‘ je plně postačující určení. Ten váš román byla radost číst, pane Hemingwayi! Pane Kaufmane, ta vaše hra byla famózní!

Stuart Emmanuel, který se v labyrintech duševních pochodů spisovatelů orientoval stejně bezpečně jako v položkách na svém bankovním účtu, konejšivě podotkl: „Pan Anhalt měl jistě na mysli *Pokoje do moře*.“

Avšak Phillips Anhalt Stuartovu intervenci zdvořile, leč rozhodně podkopával. „Já vím, to je ta vítězná povídka,“ přitakal, „chystám se, že si ji přečtu, ale teď jsem mluvil o *Zelené stěně*.“ To byla jen taková kratičká věc, kterou Bobovi třináctkrát odmítl, než ji za směšnou sumu koupil nějaký druhořadý časopis – shodou okolností však patřila k jeho nejoblíbenějším. A tak se Bob na Phillipse Anhaltu usmál a ten mu úsměv opětoval. Stuart se rozzářil a objednal pití.

Když jim číšník objednané pašerácké dryáky přinesl, podal Bobu Rosenovi přeložený list papíru. „Tohle tady nechala ta dáma,“ vysvětlil. – „Jaká dáma?“ – „Ta blondýna.“ Stuart Emmanuel a Anhalt se vědouce zasmáli a chvíli se bavili obligátními poznámkami na Bobův účet, zatímco Bob přelétl očima vzkaz, zjistil, že je napsaný jeho vlastní rukou, ale nepodařilo se mu ho rozluštit, a tak si ho jen zastrčil do kapsy.

„Tady Anhalt,“ obrátil Stuart tmavé oči s rozšířenými zřítel-

nicemi na svého klienta, „platí u Rutherforda za velice důležitého člověka – má vlastní rohovou kancelář.“ Anhalt se vlídně, ale poněkud unaveně usmál a stočil hovor jinam; vykládal jim o svém domově v Darienu a kolik toho na domě udělal vlastníma rukama. Dopili rundu a pěšky se přesunuli o pár bloků dál do restaurace.

Bobovi se nesmírně ulevilo, že si Anhalt neobjednal míchaná vejíčka, špenátový krém, hovězí haše ani žádný jiný podobně jednoduchý, zdraví prospěšný a naprosto nechutný blaf, ale že projevil stejně velikašské chutě jako Bob a poručil si mladou kachýnku; Stuart si na to konto dal skopovou kotletu a Bob si vybral zadělávané dršťky s cibulkami.

„Joe Tressling se mi zmínil, že budete psát něco pro tu jeho sýrovou show,“ nadhodil Anhalt, zatímco plenili talíře s nakládanou zeleninou. Bob jenom s mírným úsměvem pozvedl obočí a Stuart se sklíčeně zadíval do nitra nakyselo naloženého rajčete, jako by si v duchu připomínal: „Deset procent ze sedmnácti dolarů dvaasedmdesáti centů, práva na překlad detektivky do dialektu monégasque.“

„Dneska se ve Státech sní mnohem víc sýra než před pětadvaceti lety,“ filozofoval Anhalt. „Mnohem, mnohem víc... Je to díky reklamě? Vděčíme za to pořadům jako *Hodinka tetičky Carrie*? Opravdu jsme to my, kdo takhle udává tón? Anebo se módní trendy mění z nějakých jiných důvodů, a my se jenom snažíme držet krok?“

„Člověk, který vám na tuhle otázku mohl dát odpověď,“ prohlásil Bob, „předevčírem natáhl bačkory.“

Anhalt hlasitě vydechl. „Jak víte, že na to měl odpověď?“

„Tvrdil to.“

Anhalt odložil nakousnutou kyselou okurku do popelníku a naklonil se k Bobovi. „Co ještě říkal? Starouš Martens, myslím. Mluvíte přece o něm, nebo ne?“

Bob přisvědčil, a přestože neměl v úmyslu nikoho obelhat, dodal, že mu za takovou informaci nabízel tisíc dolarů a že odmítl. Než to však mohl uvést na pravou míru, Anhalt, který byl normálně v obličejích bledý jako křída, zrudl jako rak, a Stuart Emmanuel se na Boba zadíval horečnatě se lesknoucím zrakem: „Kdo ti nabídl...?“

„Kdo bys tak myslel? Meluzína v komíně.“

Stuart se vzpomátoval jako první (Anhalt dál mlčky zíral před sebe a do tváře se mu jen pomalu vracela normální bílá barva). „Poslyš, Bobe, tady končí legrace. Nepozvali jsme tě sem pro nic za nic. Lítá v tom šílená hrůza peněz – pro tebe, pro mě, pro Phila, pro – zkrátka pro všechny. Úplně pro všechny. Takže...“

„Pro T. Pettyse Shadwella?“ uklouzlo Bobovi.

Jeho otázka měla (jak se říkalo v předatomovém věku) přímo elektrizující účinek. Stuart vydal zmučený ston, cosi mezi zaúpěním a syknutím, asi jako kdyby si v dobré víře spustil kalhoty a místo na mísu dosedl na rampouch. Popadl Boba za ruku. „Chraň tě pámbu, jestliś něco podepsal!“ zabědoval. V tu chvíli Anhalt pro změnu úplně zesinal, ale ostych mu přece jen nedovolil, aby Boba popadl za druhou ruku, a tak mu jen položil dlaň někam na manžetu u košile.

„Je to lump!“ zašeptal třesoucím se hlasem. „Grázl, pane Rose-ne!“

„Nejbídnější mizera pod sluncem,“ připojil se Rosen. („Přesně tak,“ přitakal Anhalt.)

„Bobe, pro boha živýho, řekni, žes nic nepodepsal?!“

„Ne, kdepak. To se ví, že ne. Ale teď si konečně připadám tak žádoucí, jak jsem si vždycky přál. A dokud mne, pánové, nezavěstíte, neodhalím před vámi ani kotníček.“ Číšník jim přinesl jídlo a zcela podle pravidel a zvyklostí svazu číšníků před každého z nich postavil talíř s cizí objednávkou. Když to napravili ke spokojenosti všech, Stuart Boba důvěrným tónem ujistil: „Ale to se rozumí, Bobe. Všechno se dozvíš. Před tebou přece není důvod něco tajit,“ zazubil se spiklenecky. „Klidně začni jíst, já se do toho taky pustím a přitom ti všechno vyložím, ty jenom jez a poslouvej.“

A tak se Bob ládovoval dršťkami a přitom poslouchal, jak mu Stuart, s výřečností jen mírně omezenou kvůli tomu, že zároveň mordoval skopové, vykládá nanejvýš fascinující historku. Každá generace, začal Stuart, má svoje arbitry vkusu, lidi, kteří diktují, k čemu se bude napříště vzhlížet. Na dvoře císaře Nerona to byl Petronius, v Anglii za regentství Jiřího IV. zase Beau Brummel. Dnes už to jsou nějakou dobu vlivní pařížští návrháři. A na literárním poli („Ajaj,“ zasténal Bob s pohledem chmurně upřeným na vidličku s nabodnutým kusem vařeného volského žaludku.) – a na literárním poli, nenechal se vyrušit Stuart a rychle polykal, aby mu bylo lépe rozumět, inu, všichni dobře vědí, jak zapůsobí pozitivní recenze z pera některého z té hrstky nejmenovaných kritiků na přední straně literární přílohy nedělních *Timesů*, i kdyby se jednalo o naprosto neznámého autora.“ Stuart se dramaticky odmlčel, a pak pro jistotu upřesnil: „Že ho to rychlostí světla vyexpeduje na dráhu úspěšného a bohatého spisovatele.“

„Přejdi k pointě,“ vyzval ho Bob. Ale Stuart, jemuž zrovna zaskočil odbojný kousek rozžvýkané ovce, jen cosi zahuhňal, zašermoval vidličkou a zdvihl obočí. Anhalt přerušil náročnou operaci, při níž se pokoušel proměnit kachní mládě v hromádku oranžovohnědých vláken, a sebral Stuartovi slova z úst ucpaných skopovým.

„Pointa je, pane Rosene, že chudák starouš Martens chodil roky po Madison Avenue od čerta k ďáblu a všude tvrdil, že přišel na to, jak změny v módních trendech předvídat, ale nikdo mu nevěřil. Upřímně, já taky ne. Ale teď už tomu věřím. A víte, co mě přimělo změnit názor? Když jsem se předevčírem doslechl, že nás Pete tak náhle opustil, zmocnil se mě mlhavý dojem, že mi kdysi něco dával, abych se na to podíval, něco, co jsem si od něj vzal, jen abych se ho zbavil. A snad z pocitu provinilosti, nebo prostě proto, že jsem byl trochu naměkko, jsem požádal sekretářku, ať mi to vyhledá. No a to víte, u J. Oscara Rutherforda máme o všem přehled málem jako u Božího soudu, tam se nikdy nic neztratí...“ tady se Phil Anhalt usmál svým spíše plachým, vcelku dobromyslným a trochu bezradným úsměvem, „takže mi to přinesla a já se na to kouknul... A zůstal jsem...“ Anhalt se zarazil, jak hledal správný výraz.

Stuart mocně polkl a s pohotovostí frontového bojovníka zaplnil vzniklou mezeru v čele útoku. „Úplně ho to vykolejilo!“

Anhalt z toho byl dočista perplex, zůstal úplně paf. Nevěřil vlastním očím.

V obálce adresované k rukám Petera Martense, s poštovním razítkem, na kterém bylo datum 10. listopadu 1945, našel barevnou fotografii mladého muže v elegantní vestičce.

„Pochopte, pane Rosene, v roce 1945 ještě elegantní vestičky nikdo nenosil. Přišly do módy teprve za pár let. Jak mohl Mar-

tens vědět, co se bude nosit? A byla tam ještě další fotka, na té byl muž v uhlově černém obleku a růžové košili. Takhle se v pětáctýřicátém nikdo neoblékal... Prošel jsem si záznamy, a co byste myslel? Starouš Pete mi tam ty fotky nechal ještě v prosinci toho roku. Hanba mě fackuje, když si vzpomenu, jak jsem sekretářce nařídil, aby se ho zbavila, až se zase ukáže... Ale kdo by si to tehdy pomyslel: elegantní vestičky, černé obleky, růžové košile, v pětáctýřicátém!“ Anhalt se zamračil. Bob se zeptal, jestli v obálce nebylo taky něco o mužích v šedém flanelovém obleku, a Anhaltovou tvář prokmitl výraz vlažného pobavení.

„Ale ale, Bobe, krot se,“ zamlaskal Stuart mastnými rty s mírnou výčitkou. „Ty si pořád neuvědomuješ, jak V-Á-Ž-N-É tohle je.“

„Opravdu,“ potvrdil Anhalt. „Poslyš, Stue, víš co mi na to řekl Mac, když jsem mu to pověděl? Řekl mi: ‚Phile, nešetří koně!‘“ A oba muži svorně pokývali hlavami, jako dva vyvolení, na něž se shůry snesl obláček moudrosti.

„Kdo je Mac?“ zeptal se Bob.

Phil a Stue na něj pohoršeně pohlédli a začali ho unisono zasvěcovat; Mac, bylo mu řečeno, to je přece Robert R. Mac Ian, sám generální ředitel šťastně prosperujících sdružených podniků J. Oscara Rutherforda.

„Ani se tě, Phile, nebudu ptát,“ prohodil jako by nic Stuart, zatímco se důležitě nimral vidličkou v pečených bramborách, „proč ti to trvalo až do dnešního rána, než ses mi ozval. Kdybyste to nebyli vy od Rutherforda, ale někdo jiný, mohl bych si myslet, že se to pokoušeli zaonačit tak, aby se tady s mým chlapcem nemuseli dělit. Jenže starouš Martens si toho kluka vybral za svého důvěrníka, a abych tak řekl, pokračovatele morálního odkazu.“ (Bob to jen mlčky poslouchal, rozhodnutý, že počká tak dlouho, jak to půjde, aby viděl, jak se věci vyvinou samy od sebe.) „Ale já vím, že vy od Rutherforda takhle neuvažujete, na to je Rutherford moc velká společnost, která vyznává jistou etiku.“ Anhalt na to nic neřekl.

Stuart vteřinku vyčkával, a pak se znovu ujal slova. „Podívej, Bobe, tohle je vážně velká věc. Kdyby se ten nápad nebožtíka starouše Martense podařilo úspěšně využít – a jsem si jistý, že tady Phil na tebe nebude tlačit, abys něco prozradil, dokud nebudeme připraveni se dohodnout –, znamenalo by to naprostý převrat pro celá odvětví, pro vydavatele, pro módní návrháře, velkovýrobce, obchodníky, a v neposlední řadě taky pro lidi od reklamy. Dal by se na tom vydělat hotový majlant. Není divu, že se o to ten neřád Shadwell tolik zajímá. Panečku, představ si – ale teď ne, bohužel, prozatím musíme tenhle vzrušující rozhoovor odložit. Bob se musí vrátit domů a přichystat podklady...“ (Jaké podklady? uvažoval Bob. No, ale to už máme čtyřicet babek od Shadwella plus oběd na Anhaltovy útraty.) – „A my dva, Phile, si zatím promluvíme o těch koních, co ti je Mac nařídil nešetřit.“

Anhalt přikývl. Bobu Rosenovi se namouduši zdálo, že ten člověk od reklamy je neskonalé zdrcený tím, jak starého Petera Martense zasklil, když byl ještě naživu, a že mu je hluboce nepříjemné, aby byl teď po jeho smrti započítán mezi supy hodující na staříkově mrtvole. Bob si přitom zahanbeně uvědomil, že se nyní mezi ty supy bude počítat i on sám, a napadlo ho, aby se zeptal, jak že se to má s pohřbem. Ale o to už se zřejmě postarali svobodní zednáři – tělo Petera Martense bylo touhle do-

bou na cestě do Marietty v Ohio, jeho rodného města, kde mu bratři ze zednářské lóže přichystají důstojné rozloučení: s vyšívanými zástěrami, snítkami akácie a všemi ostatními obřadními náležitostmi. A proč by ne, pomyslel si Bob, a z nějakého zvláštního důvodu pocítil, jak se mu nesmírně ulevilo.

Brzy nato už seděl v příměstském autobusu, jemuž dal přednost před rychlejší, dusnější a špinavější podzemní dráhou, a snažil se utřídit si myšlenky. Ani za živého boha by si z toho opileckého hovoru, který s Martensem vedli, nedokázal vybavit nic, co by komukoli dávalo smysl, natož aby mu za to ještě platili. Vzpomínal si, jak na něj stařík zíral planoucím pohledem svého krvavého oka a říkal něco o pramenech Nilu. A je pravda, že stejný výraz použil i Shadwell. Možná, že Shadwell ví, co to znamená, co *přesně* to znamená, jenomže on, Bob Rosen, a na to můžou vzít všichni jed, nemá nejmenší tušení. Nicméně ta dvě slova podnítila jeho představivost. Martens strávil spoustu let – kdo ví, kolik přesně – hledáním pramenů svého pomyslného Nilu, veletoku módních trendů, právě tak jako Mungo Park, Livingstone, John Hanning Speke a další zpola zapomenutí badatelé strávili celé roky života hledáním místa, kde pramení skutečný Nil. Všichni museli překonávat různé strážné a nebezpečnosti, strpět porážky, projevy nepřátelství, odporu, výsměchu... a na konci honby za jejich snem na ně čekala smrt; a právě tak i starý Peter Martens obětoval život honbě za vlastním snem.

Ale – když ponechá stranou, jak ho Martens dokola ujišťoval, že prameny jeho pomyslného Nilu skutečně existují a že on ví naprosto přesně, odkud vyvěrají –, o čem to ještě mluvil? Proč jenom Bob nezůstal střízlivý? Ta tlustá blondýna od vedlejšího stolku, ta s tím brčálově zeleným koktejlem, nevlastními fákany a zkaženým životem, si z Martensových řečí určitě odnesla víc než on sám, díky konverzační osmóze, která v barech mezi stolky probíhá.

A tehdy si Bob konečně vybavil, jak mu v tom baru číšník v poledne řekl, že ta dáma tam něco nechala... Jaká dáma? Ta blondýna... Bob zašmátral v kapse a vylovil papír se vzkazem. Na flekatém, pomačkaném čáru papíru stálo jeho rukou – nebo spíše žalostnou opileckou verzí jeho jinak vypsaneho rukopisu – načmáráno: *Dtr řka vhlđ Bimsonaj...*

„Co to do prdele je!“ dopálil se Bob, nakrabil čelo a začal luštit vzkaz, který za svou uměleckou hodnotu evidentně vděčil více produktům společnosti Bushmills než tovaru Eberharda Fabera. Po dlouhém zkoumání se rozhodl, že zápis jeho ad hoc vynalezenou variantou těsnopisu je nutno číst jako: Peter říká, že mám vyhledat Bensonovy v ulici Purchase Place v Bronxu, jestli mu nevěřím. Peter říká, že si to mám napsat.

„To přece musí něco znamenat,“ zabručel polohlasem Bob s pohledem naprázdno upřeným do Central Parku, jak ho právě řvoucí a rachotící autobus unášel po Páté Avenue jako po nějaké demarkační čáře mezi okázalým blahobytem a zelení. „To přece musí něco znamenat.“

„To je mi ale smutná novina,“ svěsil hlavu pan Benson. „Nicméně je od vás velice laskavé, že jste nám to přišel říct.“ Vlnité šedé vlasy měl pan Benson stejnoměrně ostříhané kolem dokola celé hlavy jako podle kastrolu. Podle toho, že mu za krkem nesvítíl žádný bledý pruh neopálené kůže, se dalo poznat, že to takhle už nějakou dobu nosí. „Nedal byste si ledový čaj?“

„Že to s ním ale vzalo rychlý konec,“ zavrtěla hlavou paní

Bensonová, jež byla natolik ženou, že se její ženskost nedala v mnoha směrech nijak přehlédnout. „Myslím, že už žádný ledový čaj nemáme, tatínku. Až jednou přijde moje chvíle, přála bych si odejít stejně jako on. Nechcete limonádu?“

„Jestli Kitty před chvilkou pila to, co si myslím, že pila, tak už žádná limonáda nezbyla. Zednáři dělají moc pěkné pohřby. Opravdu pěkné. Sám jsem uvažoval, že bych se k nim přidal, ale nějak jsem se k tomu zatím nedostal. Možná že tam zůstala ještě trocha ginu. Zůstala tam ještě trocha ginu, maminko? Co takhle sklenku vychlazeného cideru s kapkou ginu, Bobe? Kitty nám to hned namíchá.“

Bob vlídně odvětil, že rád ochutná. Hověl si zpola zabořený v kanafasovém křesle v rozlehlém a příjemně stinném obývacím pokoji. Přitom to bylo sotva víc než patnáct minut, co se – jakmile bez větších nesází zjistil, který dům v ulici Purchase Place patří Bensonovým –, k jejich dveřím doslova plížil s bázní a chvěním, navíc zpocený jako kůň, a říkal si, že ten na pohled notně oprýskaný dřevěný dům bude určitě jenom kamufláž. Že uvnitř se jistě táhnou řady tiše předoucích strojů, které polykají děrné štítky a vyplivují nekonečné role hladce se vinoucích pásek. A v duchu už živě viděl, jak mu zahrazuje cestu ramenatý, širokoplecí mladý muž s vlasy oholenými tak nakrátko, že mu jsou na lebce vidět všechny jizvy, a klidným, rozhodným hlasem se Boba chladně ptá, co tam pohledává.

„Ehm, uch, pan Martens mě posílá za panem Bensonem,“ odpovídá mu Bob.

„V naší organizaci o panu Martensovi nikdy nikdo neslyšel a pan Benson má naléhavé jednání ve Washingtonu. Je mi líto, ale dovnitř nemůžete, tady je všechno přísně tajné,“ odpálkuje ho ramenáč.

A Bob se viděl, jak s nepořízenou odchází, a úplně cítil, jak ho v propocených, ohnutých zádech pálí opovržlivý pohled toho vazouna.

Ale nakonec to všechno bylo úplně jinak, Bob se snad ani nemohl mýlit víc.

Pan Benson zamával Bobovi před očima dopisní obálkou. „Povím vám o jednom tajném komplotu, nechcete?“ nabídl se. „Ti lumpové podvedli hezkou řádku poctivých sběratelů a taky překupníků: představte si, princ Abú-něco-něco sem přiletí někud z Arábie, soukromou linkou. Spojí se s několika překupnickými šejdíři, které bych mohl jmenovat, ale nebudu, a vytiskne jim tlustý svazek letecké korespondence, ovšem známky jsou falešné, orazítkované předem. Trhne na tom majlant. Pak odletí zpátky do té své Tramtárie a co byste řekli? Fik! Ani nemrkne, a je o hlavu kratší!“ Pan Benson se při představě tak rychlé a případné odplaty potěšeně rozesmál. V jeho očích se tomu výlupkovi zjevně dostalo, co si ve jménu filatelistické etiky zasloužil; že by dekapitace mohla být spíš vyústěním intrik mezi nástupnickými větvemi v rodinách ropných magnátů, mu nepřišlo na mysl ani omylem.

„Kitty, buď tak hodná a namíchej nám něco studeného k pití,“ požádala matka B. „Chudák Pete. Chodíval k nám v neděli na oběd, víte, hezkou řádku let. – A vida, kdopak to k nám jde? Není to Bentley?“

Bob tam jen tak seděl, užíval si příjemného chládku a pohody a zíral na Kitty. Kitty měla v ruce maličkou šablonu ve tvaru hvězdy a pečlivě si s ní lakovala nehty na nohou. Bob nemohl uvěřit, že Kitty je bytost z masa a kostí. Její krása byla, nadpo-